PASAULINIO KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO GLOBOS KONVENCIJA*

Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos (UNESCO) Generalinė konferencija septynioliktojoje sesijoje, vykusioje Paryžiuje nuo 1972 metų spalio 17 iki lapkričio 21 dienos,

Pažymėdama, kad kultūros paveldui ir gamtos paveldui sunaikinimo grėsmė didėja ne tik dėl tradicinių irimo priežasčių, bet ir dėl socialinių bei ekonominių sąlygų pokyčių, kurie apsunkina esamą padėtį vis baisesniais žalingais ar naikinančiais reiškiniais;

Atsižvelgdama į tai, kad bet kurio kultūros ar gamtos paveldo vieneto nykimas arba visiškas išnykimas nepataisomai nuskurdina visų pasaulio tautų paveldą;

Atsižvelgdama į tai, kad minėto paveldo globa nacionaliniu lygiu dažnai būna netobula dėl tam reikalingo išteklių masto ir tos šalies, kurioje yra globotinas turtas, menkų ekonominių, mokslinių ir technologinių išteklių,

Primindama, kad Organizacijos Konstitucija numato, kad ji, užtikrindama pasaulio paveldo išsaugojimą (konservavimą) bei globą, palaikys, kaups ir skleis pažinimą, ir taip pat rekomenduodama suinteresuotoms šalims būtinas tarptautines konvencijas,

Atsižvelgdama į tai, kad egzistuojančios tarptautinės konvencijos, rekomendacijos ir rezoliucijos dėl kultūros ir gamtos turtų akivaizdžiai parodo šių unikalių ir neatkuriamų turtų apsaugos svarbumą visiems pasaulio gyventojams, nepriklausomai nuo to, kam jie konkrečiai priklauso,

Atsižvelgdama į tai, kad kai kurios kultūros ir gamtos paveldo dalys yra išskirtinės reikšmės ir todėl jos turi būti išsaugotos kaip žmonijos pasaulinio paveldo visumos dalys,

Būdama nuomonės, kad jam gresiančio naujo pavojaus dydžio ir rimtumo akivaizdoje visa tarptautinė bendruomenė privalo dalyvauti išskirtinės visuotinės reikšmės kultūros ir gamtos paveldo apsaugoje suteikdama bendrą pagalbą, ne atstojančią tai liečiančios valstybės veiklą, bet efektyviai ją papildančią,

Būdama nuomonės, kad yra esminiai svarbu šiam tikslui pritaikyti naujas priemones, sukuriant konvencijos formoje efektyvią išskirtinės visuotinės reikšmės kultūros ir gamtos paveldo kolektyvinės apsaugos sistemą, nuolat veikiančią ir atitinkančią šiuolaikinio mokslo metodus,

Šešioliktojoje sesijoje apsisprendusi, kad šis klausimas turėtų būti sprendžiamas tarptautine konvencija,

Priima šią 1972 metų lapkričio šešioliktą dieną šią Konvenciją.

I. KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APIBRĖŽIMAS

1 straipsnis

Šios Konvencijos tikslais „kultūros paveldu“ laikomi:

paminklai: architektūros kūriniai, monumentaliosios skulptūros ir tapybos kūriniai, archeologinio tipo elementai ir struktūros, įrašai, urviniai būstai ir ypatybių deriniai, turintys išskirtinę visuotinę vertę istorijos, meno ir mokslo požiūriu;

pastatų grupės: atskirų ar susijusių pastatų grupės, kurios savo architektūra, visumos darna ar sandora su kraštovaizdžiu turi išskirtinę visuotinę vertę istorijos, meno ar mokslo požiūriu;

vietovės: žmogaus arba bendri gamtos ir žmogaus kūriniai bei plotai, įskaitant archeologines vietoves, turintys išskirtinę visuotinę vertę istoriniu, estetiniu, etnologiniu ar antropologiniu požiūriu.

2 straipsnis

* Įsigaliojo 1992 m. birželio 30 d.

Šios Konvencijos tikslais „gamtos paveldas“ apima:

gamtos ypatybes, susidedančias iš fizinių ir biologinių darinių ar tokių darinių grupių, turinčias išskirtinę visuotinę vertę estetiniu ar moksliniu požiūriu;

geologinius ar fizinius-geografinius darinius ir nykstančių gyvūnų ir augalų rūšių būveines, turinčias išskirtinę visuotinę vertę mokslo ar išsaugojimo požiūriu;

gamtines vietoves arba tiksliai apibrėžtus gamtinius plotus, turinčius išskirtinę visuotinę vertę mokslo, išsaugojimo ar gamtos grožio požiūriu.

3 straipsnis

Kiekviena valstybė – šios Konvencijos šalis turi identifikuoti ir apibrėžti jos teritorijoje esančius turtus, minėtus aukščiau, 1 ir 2 straipsniuose.

II. NACIONALINĖ IR TARPTAUTINĖ KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGA

4 straipsnis

Kiekviena valstybė – šios Konvencijos šalis pripažįsta, kad 1 ir 2 straipsniuose nurodyto ir jos teritorijoje esančio kultūros ir gamtos paveldo identifikavimas, globa, išsaugojimas (konservavimas), prezentavimas ir perdavimas ateinančioms kartoms yra visų pirma tos valstybės pareiga. Tam ji daro viską, kas įmanoma, kiek tik galima išnaudodama savo išteklius ir prieinamą tarptautinę paramą bei bendradarbiavimą, ypač finansų, meno, mokslo ir technikos srityse.

5 straipsnis

Tam, kad užtikrintų efektyvias ir veiklias priemones jos teritorijoje esančiam kultūros ir gamtos paveldui globoti, išsaugoti (konservuoti) ir prezentuoti, kiekviena valstybė – šios Konvencijos šalis, kiek įmanoma ir jei galima, stengsis:

(a) priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;

(b) įsteigti šalies teritorijoje, kur dar nėra, vieną ar daugiau kultūros ir gamtos paveldo globos, išsaugojimo (konservavimo) ir prezentavimo tarnybas, turinčias tinkamą personalą ir priemones savo funkcijoms vykdyti;

(c) vystyti mokslinius ir techninius tyrimus ir tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui;

(d) imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), prezentavimui bei reabilitavimui; ir

(e) skatinti steigimą naujų ar puoselėti vystymąsi esančių nacionalinių ar regioninių centrų, kuriuose būtų mokoma kultūros ir gamtos paveldo globos, išsaugojimo (konservavimo) ir prezentavimo, ir remti šios srities mokslinius tyrimus.

6 straipsnis

1. Visiškai pripažįstant valstybių, kurių teritorijoje yra 1 ir 2 straipsniuose aprašytas kultūros ir gamtos paveldas, suverenumą ir nepažeidžiant nacionalinės įstatymdavystės nustatytų nuosavybės teisių, valstybės – šios Konvencijos šalys pripažįsta, kad toks paveldas sudaro pasaulinį paveldą, kurio saugojimui visa tarptautinė bendruomenė privalo kooperuotis.

2. Valstybės – šios Konvencijos šalys apsiima, kaip numatyta Konvencijoje, teikti savo pagalbą identifikuojant, globojant, išsaugant (konservuojant) ir prezentuojant kultūros ir gamtos

paveldą, aprašytą 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse, jeigu to paprašo valstybės, kurių teritorijoje yra tas paveldas.

3. Kiekviena valstybė – šios Konvencijos šalis įsipareigoja nesiimti jokių tyčinių priemonių, kurios tiesiogiai ar netiesiogiai galėtų sužaloti kitos valstybės – šios Konvencijos šalies teritorijoje esantį kultūros ar gamtos paveldą, aprašytą 1 ir 2 straipsniuose.

7 straipsnis

Šioje Konvencijoje pasaulinio kultūros ir gamtos paveldo tarptautine globa bus suprantama įkūrimas tarptautinio bendradarbiavimo ir paramos sistemos, skirtos paremti valstybių – šios Konvencijos šalių pastangas tą palikimą identifikuoti ir išsaugoti.

III. TARPVYRIAUSYBINIS PASAULINIO KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO GLOBOS KOMITETAS

8 straipsnis

1. Šiuo metu Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijoje yra steigiamas Tarptautinis Išskirtinės Visuotinės Vertės Kultūros ir Gamtos Paveldo Apsaugos Komitetas, toliau vadinamas „Pasaulinio Paveldo Komitetu“. Jis bus sudaromas iš 15 valstybių – šios Konvencijos šalių, kurias išsirenka valstybės – šios Konvencijos šalys, susirinkusios Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generalinėje asamblėjoje eilinės sesijos metu. Valstybių – Komiteto narių skaičius bus padidintas iki 21 nuo tos Generalinės konferencijos eilinės sesijos datos, kurios metu ši Konvencija bus įsigaliojusi mažiausiai 40 valstybių.

2. Komiteto narių rinkimai turi užtikrinti lygiateisį visų pasaulio regionų ir kultūrų atstovavimą.

3. Kultūros Vertybių Apsaugos ir Restauravimo Tyrimų Tarptautinio Centro (Romos Centro) atstovas, Tarptautinės Paminklų ir Saugotinų Vietų Tarybos (ICOMOS) atstovas ir Pasaulio Išsaugojimo Sąjungos (IUCN) atstovas bei, to prašant valstybėms – šios Konvencijos šalims, susirinkusioms generalinėje asamblėjoje eilinės Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos sesijos metu, kitų tarpvyriausybinių ar nevyriausybinių panašios pakraipos organizacijų atstovai gali dalyvauti Komiteto posėdžiuose su patariamąja galia.

9 straipsnis

1. Valstybės – Pasaulinio paveldo komiteto narės eis pareigas nuo Generalinės konferencijos eilinės jas išrinkusios sesijos pabaigos iki trečios iš eilės įvyksiančios eilinės sesijos pabaigos.

2. Tačiau trečdalio narių, išrinktų pirmųjų rinkimų metu, įgaliojimai baigsis jau po pirmosios iš eilės įvykusios Generalinės konferencijos eilinės sesijos nuo tos, kurioje jie buvo išrinkti; kito trečdalio narių, išrinktų tuo pačiu metu, įgaliojimai baigsis po antrosios iš eilės įvykusios Generalinės konferencijos eilinės sesijos nuo tos, kurioje jie buvo išrinkti. Šių valstybių pavadinimus po pirmųjų rinkimų nustato burtų keliu Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Prezidentas.

3. Valstybės – Komiteto narės savo atstovais turi skirti asmenis, kvalifikuotus kultūros ar gamtos paveldo srityje.

10 straipsnis

1. Pasaulinio Paveldo Komitetas priima savo veiklos nuostatus.

2. Komitetas bet kuriuo metu gali pasikviesti į savo posėdžius visuomenines ar privačias organizacijas bei asmenis, galinčius konsultuoti vienu ar kitu klausimu.

3. Komitetas gali sudaryti tokius konsultacinius padalinius, kokius mano esant reikalinga savo funkcijų įvykdymui.

11 straipsnis

1. Kiekviena valstybė – Konvencijos šalis privalo pagal savo išgales Pasaulinio paveldo komitetui pateikti jos teritorijoje esančių ir tinkamų įtraukti į šio straipsnio 2 pastraipoje numatytą sąrašą kultūros ir gamtos paveldo vertybių aprašą. Šiame apraše, kuris netraktuojamas kaip išsamus, pateikiami duomenys apie kiekvienos pasiūlytos vertybės buvimo vietą ir jo reikšmę.

2. Pagal 1 pastraipą pateiktų aprašų pagrindu Komitetas įsteigs, nuolatos atnaujins ir skelbs „Pasaulinio paveldo sąrašu“ vadinamą šios Konvencijos 1 ir 2 straipsniuose apibrėžto kultūros ir gamtos paveldo dalies, kurią pagal išskirtinę visuotinę vertę laikys atitinkančiomis tam tikslui nustatytus kriterijus, sąrašą. Atnaujintas sąrašas turės būti platinamas ne rečiau kaip vieną kartą per dvejus metus.

3. Vertybei įtraukti į Pasaulinio paveldo sąrašą reikalingas tai liečiančios valstybės sutikimas. Įtraukiant į sąrašą vertybę, esančią teritorijoje, į kurią savo teises reiškia daugiau nei viena valstybė, jokiu būdu negalima pažeisti ginčo šalių teisių.

4. Komitetas įsteigs, nuolatos atnaujins ir skelbs, aplinkybėms reikalaujant, vadinamąjį „Pavojuje esančio pasaulinio paveldo sąrašą“, į kurį bus įtraukiamos vertybės iš Pasaulinio paveldo sąrašo, kurių išsaugojimui būtina skirti pagrindines jėgas ir kurioms prašoma paramos pagal šią Konvenciją. Sąraše turės būti įrašyta ir reikalingų priemonių numatoma kaina. Į šį sąrašą gali būti įtrauktos tik tokios kultūros ir gamtos paveldo vertybės, kurioms kyla didelė ir ypatinga grėsmė, tokia kaip išnykimas dėl pagreitėjusio gedimo, didelio masto visuomeninių ar privačių projektų arba spartaus urbanizavimo ar turizmo plėtojimo projektų; naikinimas pasikeitus žemės naudojimo paskirčiai ar jos savininkui; didelės permainos dėl nežinomų priežasčių; apleidimas dėl bet kurių priežasčių; maištas ar karinio konflikto grėsmė; negandos ir kataklizmai; dideli gaisrai, žemės drebėjimai, žemės nuošliaužos; ugnikalnių išsiveržimai; vandens lygio pasikeitimai, tvanai ir didžiulės (žemės drebėjimo ar uragano sukeltos) bangos. Atsiradus skubiai būtinybei, Komitetas bet kuriuo metu gali įrašyti į Pavojuje esančio pasaulinio paveldo sąrašą naują įrašą ir tuojau pat apie tokį įrašą paskelbti.

5. Komitetas nustatys kriterijus, kurių pagrindu gamtos ar kultūros paveldo vertybė gali būti įtraukiama į vieną iš sąrašų, aprašytų šio straipsnio 2 ir 4 dalyse.

6. Prieš atmesdamas prašymą įtraukti į vieną iš šio straipsnio 2 ir 4 dalyse minėtų dviejų sąrašų, Komitetas tarsis su valstybe, kurios teritorijoje yra aptariamoji kultūros ar gamtos vertybė.

7. Komitetas, sutinkant suinteresuotoms šalims, koordinuos ir parems šio straipsnio 2 ir 4 dalyse minėtų sąrašų sudarymui reikalingus tyrimus bei tyrinėjimus.

12 straipsnis

Tai, kad kultūros ar gamtos paveldo vertybė yra neįtraukta nė į vieną iš 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse minėtų sąrašų, jokiu būdu nereikš, kad kitais tikslais, negu pasiekiama įrašant į minėtus sąrašus, jos negalima laikyti esant išskirtinės visuotinės reikšmės.

13 straipsnis

1. Pasaulinis paveldo komitetas priiminės ir nagrinės valstybių – šios Konvencijos šalių suformuluotus prašymus gauti tarptautinę paramą dėl vertybių, formuojančių tų valstybių teritorijoje esančio kultūros ir gamtos paveldo dalį ir įtrauktų arba tinkamų būti įtrauktomis į sąrašus, aprašytus 11 straipsnio 2 ir 4 pastraipose. Tokių prašymų tikslas gali būti šių vertybių globos, išsaugojimo (konservavimo), prezentavimo ar reabilitavimo užtikrinimas.

2. Prašymai tarptautinei paramai gauti pagal šio straipsnio 1 pastraipą gali būti susiję su kultūros ar gamtos paveldo, aprašyto 1 ir 2 straipsniuose, identifikavimu, kai parengtiniais tyrimais nustatoma, kad tolimesni tyrinėjimai pasiteisintų.

3. Komitetas spręs, kokių susietų su šiais prašymais reikia imtis veiksmų, apibrėš kur dera savo paramos mastą ir pobūdį ir įgalios už save sudaryti reikiamus susitarimus su suinteresuota vyriausybe.

4. Komitetas nusistatys savo veiksmų eilės tvarką. Ši tvarka nustatoma atsižvelgiant į saugotinų pasaulinio kultūros ir gamtos paveldo vertybių svarbą, į būtinybę suteikti tarptautinę paramą toms vertybėms, kurios geriausiai atspindi natūralią aplinką arba pasaulio tautų genialumą ir istoriją, į reikiamų atlikti darbų skubumą, į valstybių, kurių teritorijoje yra pavojuje esanti vertybė, išteklius ir ypatingą dėmesį kreipiant į jų turimų priemonių pajėgumą pačioms užtikrinti tokių vertybių išsaugojimą.

5. Komitetas sudarys vertybių, dėl kurių bus teikiama tarptautinė parama, sąrašą, jį nuolatos atnaujins ir viešai skelbs.

6. Komitetas spręs, kaip bus naudojamos pagal šios Konvencijos 15 straipsnį įsteigto Fondo lėšos. Šioms lėšoms kaupti jis ieškos įvairių būdų ir juos įgyvendins.

7. Komitetas bendradarbiaus su tarptautinėmis ir nacionalinėmis vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis, siekiančiomis tikslų, panašių į šios Konvencijos tikslus. Komitetas savo programų ir projektų įgyvendinimui gali tokias organizacijas pasitelkti, konkrečiai imant, Kultūros Vertybių Apsaugos ir Restauravimo Tyrimų Tarptautinį Centrą (Romos Centrą), Tarptautinę Paminklų ir Saugotinų Vietų Tarybą (ICOMOS) ir Pasaulio Išsaugojimo Sąjungos (IUCN), taip pat visuomenines bei privačias draugijas ir asmenis.

8. Komiteto sprendimai bus priimami dviejų trečdalių dalyvaujančių ir balsuojančių jo narių balsų dauguma. Komiteto narių dauguma sudaro kvorumą.

14 straipsnis

1. Pasauliniam paveldo komitetui padės Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generalinio direktoriaus paskirtas Sekretoriatas.

2. Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generalinis direktorius, kiek įmanoma panaudodamas Kultūros Vertybių Apsaugos ir Restauravimo Tyrimų Tarptautinio Centro (Romos Centro), Tarptautinės Paminklų ir Saugotinų Vietų Tarybos (ICOMOS) ir Pasaulio Išsaugojimo Sąjungos (IUCN) atitinkamose srityse teikiamas paslaugas, ruoš Komitetui dokumentaciją bei posėdžių darbotvarkę ir bus atsakingas už Komiteto sprendimų įgyvendinimą.

IV. PASAULINIO KULTŪROS IR GAMTOS PAVELDO APSAUGOS FONDAS

15 straipsnis

1. Šiuo yra steigiamas Fondas, skiriamas Išskirtinę visuotinę reikšmę turinčio pasaulinio kultūros ir gamtos paveldo apsaugai ir pavadinamas „Pasaulinio Paveldo Fondu“.

2. Fondas, sutinkamai su Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Finansiniais Nuostatais, sudarys kredito fondą.

3. Fondo išteklius sudarys:

a) privalomi ir savanoriški valstybių – šios Konvencijos šalių įnašai;

b) įnašai, dovanos ar testamentu palikti turtai, gauti iš:

i) kitų valstybių;

ii) Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos, kitų Jungtinių Tautų sistemos organizacijų, konkrečiai imant, Jungtinių Tautų Vystymo Programos ir tarpvyriausybinių organizacijų;

iii) visuomeninių ar privačių draugijų ar asmenų;

c) palūkanos už Fondo lėšas;

d) lėšos, surinktos per renginius, organizuotus Fondui paremti; ir

e) kiti šaltiniai, numatyti Fondo nuostatuose, parengtuose Pasaulinio paveldo komiteto.

4. Įnašai į fondą ir kitų formų Komiteto gaunama parama gali būti panaudoti tik tais tikslais, kokius bus nustatęs Komitetas. Komitetas galės priimti lėšas, skiriamas konkrečiam projektui ar programai, jei jis bus nusprendęs tą projektą ar programą įgyvendinti. Fondo įplaukos negali būti siejamos su jokiais politiniais reikalavimais.

16 straipsnis

1. Nevaržant galimų papildomų savanoriškų įnašų, valstybės – Konvencijos šalys įsipareigoja nuolat kas dveji metai mokėti Pasaulinio Paveldo Fondo įnašus, kurių dydį, kiekvienai valstybei privalomą vienodą procentų skaičių nustatys valstybių – Konvencijos šalių Generalinė asamblėja, susirinkusi Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generalinės konferencijos sesijos metu. Šiam Generalinės asamblėjos sprendimui priimti yra būtina dalyvaujančių, balsuojančių ir nepateikusių šio straipsnio 2 pastraipoje minimo pareiškimo valstybių – Konvencijos šalių dauguma. Privalomi valstybių – šios Konvencijos šalių, įnašai jokiu būdu negali viršyti 1 procento sumos, įnešamos į reguliarų Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos biudžetą.

2. Tačiau kiekviena šios Konvencijos 31 ir 32 straipsniais apibūdinta valstybė, pateikdama dokumentus apie Konvencijos ratifikavimą, priėmimą ar prisijungimą, gali pareikšti, kad ji neprisiima šio straipsnio 1 pastraipos sąlygų.

3. Valstybė – Konvencijos šalis, pateikusi šio straipsnio 2 pastraipoje minimą pareiškimą, bet kuriuo metu gali šį pareiškimą atsiimti apie tai pranešdama Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generaliniam direktoriui. Tačiau pareiškimo atsiėmimas tos valstybės privalomajam įnašui neturės reikšmės iki eilinės valstybių – Konvencijos šalių Generalinės asamblėjos.

4. Tam, kad Komitetas galėtų efektyviai planuoti savo darbus, pateikusių šio straipsnio 2 pastraipoje minimą pareiškimą valstybių – Konvencijos šalių įnašai turės būti apmokami reguliariai, bent kartą kas dveji metai, ir ne mažesne suma negu turėtų mokėti pačios, jeigu joms galiotų 1 pastraipos nuostatos.

5. Bet kuri valstybė – Konvencijos šalis, nesumokėjusi savo privalomojo arba savanoriško įnašo už einamuosius ir prieš tai buvusius kalendorinius metus, negalės būti renkama Pasaulinio paveldo komiteto nare, tačiau ši sąlyga negalios pirmiesiems rinkimams. Jei tokia valstybė jau yra Komiteto narė, tai jos įgaliojimai eiti šias pareigas baigsis sulaukus šios Konvencijos 8 straipsnio 1 dalyje numatytų rinkimų.

17 straipsnis

Valstybės – šios Konvencijos šalys svarstys ir rems steigimą nacionalinių visuomeninių ir privačių fondų ar asociacijų, numatančių aukojimą šios Konvencijos 1 ir 2 straipsniuose apibrėžtų kultūros ir gamtos paveldo vertybių apsaugai.

18 straipsnis

Valstybės – šios Konvencijos šalys pagelbės su Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos emblema organizuotoms tarptautinėms kampanijoms rinkti lėšų Pasaulinio Paveldo Fondui. Jos padės tam pačiam tikslui renkančioms lėšas institucijoms, išvardytoms 15 straipsnio 3 pastraipoje.

V. TARPTAUTINĖS PARAMOS SĄLYGOS IR TVARKA

19 straipsnis

Kiekviena valstybė – šios Konvencijos šalis gali paprašyti tarptautinės paramos tos valstybės teritorijoje esančios visuotinės reikšmės kultūros ar gamtos paveldo vertybės labui. Kartu su prašymu ji pateikia visą jos turimą 21 straipsnyje aprašytą informaciją ir dokumentaciją, įgalinančią Komitetą priimti sprendimą.

20 straipsnis

Tarptautinė parama pagal šią Konvenciją tikslais, minimais 13 straipsnio 2 dalyje, 22 straipsnio (c) punkte ir 23 straipsnyje, gali būti suteikiama tik toms kultūros ir gamtos paveldo vertybėms, kurias įrašyti į vieną iš 11 straipsnio 2 ir 4 pastraipose minimų sąrašų Pasaulinio paveldo komitetas yra nusprendęs arba gali taip nuspręsti.

21 straipsnis

1. Pasaulinis paveldo komitetas nustatys prašymų tarptautinei paramai gauti nagrinėjimo procedūrą ir tiksliai nustatys prašymo turinį, kuris turi apibrėžti ketinamus veiksmus, reikiamus atlikti darbus, numanomą jų kainą, skubumo laipsnį ir paaiškinimą, kodėl paramos prašanti valstybė negali pati padengti išlaidų. Tokie prašymai turi būti, kiek įmanoma, pagrįsti ekspertų išvadomis.

2. Prašymai ištikus katastrofoms ar stichinėms nelaimėms, ryšium su darbų, kurių gali reikėti, neatidėliotinumu, Komitete, kuris turi turėti tokioms nenumatytoms aplinkybėms skirtą rezervinį fondą, turi būti svarstomi neatidėliotinai, skubos tvarka.

3. Prieš priimdamas sprendimą, Komitetas, kiek manys reikalinga, atliks tyrimus ir konsultuosis su ekspertais.

22 straipsnis

Pasaulinio paveldo fondo teikiama parama gali turėti šias formas:

(a) tyrimai meninių, mokslinių ir techninių problemų, iškilusių ryšium su 11 straipsnio 2 ir 4 dalyse apibūdinto kultūros ir gamtos paveldo globa, išsaugojimu (konservavimu), prezentavimu bei reabilitacija;

(b) aprūpinimas ekspertais, techniniais darbuotojais ir kvalifikuotais darbininkais, užtikrinantis tinkamą patvirtintų darbų įvykdymą;

(c) visų lygių personalo ir specialistų apmokymas kultūros ir gamtos paveldo identifikavimo, globos, išsaugojimo (konservavimo), prezentavimo ir reabilitacijos srityje;

(d) aprūpinimas įranga, kurios suinteresuota valstybė neturi arba kurią įsigyti yra nepajėgi;

(e) ilgalaikės beprocentinės ar lengvatinės paskolos;

(f) negrąžinamų subsidijų suteikimas išskirtiniais ir ypatingai argumentuotais atvejais.

23 straipsnis

Pasaulinio paveldo komitetas gali taip pat suteikti tarptautinę paramą nacionaliniams ir regioniniams centrams, ruošiantiems kultūros ir gamtos paveldo identifikavimo, globos, išsaugojimo (konservavimo), prezentavimo ir reabilitavimo srities visų lygių personalą ir specialistus.

24 straipsnis

Didelio masto tarptautinė parama turi būti pagrįsta išsamiais išankstiniais moksliniais, ekonominiais ir techniniais tyrimais. Šiems tyrimams turi būti panaudoti pažangiausi gamtos ir kultūros paveldo identifikavimo, globos, išsaugojimo (konservavimo), prezentavimo bei

reabilitacijos metodai, o patys tyrimai turi atitikti šios Konvencijos tikslus. Be to, tyrimų metu turi būti ieškoma racionalaus suinteresuotos valstybės turimų išteklių panaudojimo būdo.

25 straipsnis

Galioja bendra taisyklė, kad tarptautinė bendruomenė turi apmokėti tik dalį išlaidų, reikalingų darbams atlikti. Pagrindinę lėšų dalį kiekvienai programai ar projektui turi skirti tarptautinę paramą gaunanti valstybė, nebent jos ištekliai neleistų to padaryti.

26 straipsnis

Pasaulinio paveldo komitetas ir valstybė – gavėja sudaromoje sutartyje nustatys sąlygas, kuriomis bus vykdoma pagal šią Konvenciją tarptautinę paramą gaunanti programa ar projektas. Tokią tarptautinę paramą gaunančios Valstybės pareiga yra tęsti tokiu būdu išsaugotos vertybės globą, išsaugojimą (konservavimą) ir prezentavimą, laikantis sąlygų, išdėstytų minėtame susitarime.

VI. MOKYMO PROGRAMOS

27 straipsnis

1. Valstybės – šios Konvencijos šalys visomis galimomis priemonėmis, o ypač per mokymo ir informavimo programas, stengsis savo gyventojų tarpe ugdyti vertės supratimą ir pagarbą kultūros ir gamtos paveldui, apibūdintam Konvencijos 1 ir 2 straipsniuose.

2. Jos įsipareigoja plačiai informuoti visuomenę apie šiam paveldui gresiančius pavojus ir apie veiksmus, kurių imamasi pagal šią Konvenciją.

28 straipsnis

Pagal šią Konvenciją tarptautinę paramą gaunančios Valstybės – Konvencijos šalys imsis tinkamų priemonių, supažindinančių su vertybės, kurios labui yra gauta parama, reikšmingumu ir tos paramos vaidmeniu.

VII. ATASKAITOS

29 straipsnis

1. Valstybės – šios Konvencijos šalys Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generalinei konferencijai pastarosios nustatytu laiku ir būdu pateikiamose ataskaitose informuoja apie jų priimtas įstatymines ir administracines priemones bei kitus veiksmus, kurių imtasi pritaikant šią Konvenciją, kartu pateikdamos šioje srityje įgytos patirties detales.

2. Šios ataskaitos pristatomos Pasaulinio paveldo komiteto dėmesiui.

3. Komitetas pateikia savo veiklos ataskaitą kiekvienai Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generalinės konferencijos eilinei sesijai.

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

30 straipsnis

Ši Konvencija sudaryta arabų, anglų, prancūzų, rusų ir ispanų kalbomis, ir visi penki tekstai galioja lygiomis teisėmis.

31 straipsnis

1. Šią Konvenciją ratifikuoja arba priima valstybės – Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos narės pagal savo atitinkamas konstitucines procedūras.

2. Ratifikavimo ar priėmimo dokumentai atiduodami saugoti Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generaliniam direktoriui.

32 straipsnis

1. Prie šios Konvencijos gali prisijungti visos valstybės – ne Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos narės, kurias Organizacijos Generalinė konferencija yra pakvietusi prisijungti prie jos.

2. Prisijungimas įsigalioja prisijungimo dokumentą atidavus saugoti Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generaliniam direktoriui.

33 straipsnis

Ši Konvencija įsigalioja po trijų mėnesių nuo dvidešimtojo ratifikavimo, priėmimo arba prisijungimo dokumento atidavimo saugoti datos, tačiau tiktai toms valstybėms, kurios atidavė saugoti atitinkamus savo atidavimo, priėmimo ar prisijungimo dokumentus iki tos datos imtinai. Bet kuriai kitai valstybei Konvencija įsigalioja po trijų mėnesių nuo atitinkamo jos ratifikavimo, priėmimo ar prisijungimo dokumento pateikimo saugojimui datos.

34 straipsnis

Žemiau išvardijami punktai taikomi valstybėms – šios Konvencijos šalims, turinčioms federalinę arba neunitarinę konstitucinę sistemą:

a) tomis šios Konvencijos nuostatomis, kurių įgyvendinimas priklauso federalinės ar centrinės įstatymų leidžiamosios valdžios jurisdikcijai, federalinės ar centrinės vyriausybės įsipareigojimai yra tokie patys kaip ir valstybėse – Konvencijos šalyse, nesančiose federalinėmis valstybėmis;

b) apie tas šios Konvencijos nuostatas, kurių įgyvendinimas priklauso pagal federacijos konstitucinę sistemą neprivalančių priiminėti įstatymdavystės priemonių sudėtinės valstijos, šalies, provincijos ar kantono jurisdikcijai, tokių valstijų, šalių, provincijų ar kantonų kompetentingus organus informuos federalinė vyriausybė, kartu pateikdama ir savo rekomendacijas dėl jų įsavinimo.

35 straipsnis

1. Kiekviena valstybė – Konvencijos šalis gali denonsuoti šią Konvenciją.

2. Apie denonsavimą pranešama atiduodant saugoti raštišką dokumentą Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generaliniam direktoriui.

3. Denonsavimas įsigalioja po dvylikos mėnesių nuo denonsavimo dokumento gavimo. Denonsuojančios valstybės finansiniams įsipareigojimams tai neturės įtakos iki išstojimo įsigaliojimo datos.

36 straipsnis

Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generalinis direktorius informuoja valstybes – Organizacijos nares ir valstybes, nesančias narėmis, minimas 32 straipsnyje, taip pat Jungtines Tautas apie gautus ratifikavimo, priėmimo ar prisijungimo dokumentus, kaip numatyta 31 ir 32 straipsniuose, bei denonsavimo dokumentus, kaip numatyta 35 straipsnyje.

37 straipsnis

1. Konvencija gali būti keičiama Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generalinėje konferencijoje. Tačiau jos pakeistas tekstas įpareigos tik valstybes, tapusias pakeistos konvencijos šalimis.

2. Jei Generalinė konferencija priimtų naują konvenciją, visai ar iš dalies pakeičiančią šią Konvenciją, tai nuo pakeistos konvencijos įsigaliojimo datos šios Konvencijos daugiau nebegalima ratifikuoti, priimti ar prisijungti prie jos, nebent naujojoje konvencijoje numatyta kitaip.

38 straipsnis

Sutinkamai su Jungtinių Tautų Chartijos 102 straipsniu, ši Konvencija registruojama Jungtinių Tautų Sekretoriate Jungtinių Tautų Švietimo, Mokslo ir Kultūros Organizacijos Generalinio direktoriaus prašymu.

Parengta Paryžiuje 1972 metų lapkričio 23 dieną dviem autentiškomis kopijomis su septynioliktosios Generalinės konferencijos Prezidento ir UNESCO Generalinio direktoriaus parašais ir atiduodama saugoti į UNESCO archyvą, o tikros sertifikuotos kopijos įteikiamos visoms valstybėms, minimoms 31 ir 32 straipsniuose, bei Jungtinėms Tautoms.

_____